

A közzététel időpontja: 2021. július 16.
Az alkalmazás kezdő dátuma: 2022. január 1.

LATIN NYELV

RÉSZLETES ÉRETTSÉGI VIZSGAKÖVETELMÉNY

Az érettségi vizsga latin nyelvből szövegközpontú, tehát hangsúlyos az idegen nyelvről magyarra fordítás, de a nyelvtudás mérése mellett a művelődéstörténeti elemeknek is kiemelt szerepük van.

A két szint közötti eltérés sohasem egyazon anyag kétféle mértékű vagy minőségű elsajátításán, illetve számonkérésén alapul. A nyelvtani és kultúrtörténeti tudás területén elsősorban mennyiségi, a fordítási készség mérésekor mennyiségi és minőségi szempontok együtt tesznek különbséget közöttük. A feladatok típusait tekintve középszinten a reprodukzív, emelt szinten a produktív elemek túlsúlya jellemző. A középszintű követelmények ugyanakkor emelt szinten nélkülözhetetlenek.

A részletes vizsgakövetelmények felépítése

Az érettségi vizsgakövetelményei mindkét szinten a nyelvtudás egyes elemeire bontva vannak meghatározva. A *készségek* közül az élő nyelvek kommunikációs formáival ellentétben a vizsga az *olvasást* és a *beszédkészség* sajátos elemeit, illetve a *szövegértést* és *fordítást* méri. A latinnyelvtanítás nyelvi képzésen túlmutató összetett célrendszere sajátos *témák*: meghatározott *kulturális ismeretek* és az utóbbiak forrásaiként szolgáló *szöveganyag* megadásával jár.

A követelmények részletes meghatározását a *nyelvtani ismeretek* területén az I.B. rész 3. pontja, az érettségi követelményekben ismertnek tekintett szavak listáját (alapszókincs) az I.B. rész 4. pontja tartalmazza.

A latin nyelvi érettségin valamennyi nyelvi készség mérése eredeti latin szövegek szóbeli vagy írásbeli feldolgozásán alapul. E szövegek megfelelnek a vizsgázó életkori sajátosságainak, mind tartalmilag, mind nyelvileg világos szerkezetűek, témájukban egységes egészt alkotnak.

A) KOMPETENCIÁK (KÉSZSÉGEK ÉS SZÖVEGFAJTÁK)

1. Olvasás és beszédkészség

VIZSGASZINTEK	
Középszint	Emelt szint
A vizsgázó képes - a humanista vagy restituált kiejtési szabályok <i>egyike</i> szerint tetszőleges klasszikus latin szöveg helyes felolvasására, valamint elméletben ismeri a <i>másik</i> kiejtési rendszer szabályait is,	A vizsgázó képes - a humanista és restituált kiejtési szabályok <i>bármelyike</i> szerint tetszőleges klasszikus latin szöveg egyformán helyes felolvasására,

- megfelelő ritmusban felolvasni <i>hexameterben</i> , illetve <i>disztichonban</i> írt verses szövegeket,	- megfelelő ritmusban felolvasni <i>hexameterben</i> , <i>disztichonban</i> , <i>lírai strófákban</i> , <i>iambikus formában</i> vagy <i>hendecasyllabusban</i> írt verses szövegeket.
- a <i>témakörök forrásanyagában</i> megadott szerzők mindegyikétől legalább egy eredeti szöveg vagy szövegrészlet kiejtés, ritmus és intonáció szempontjából egyaránt helyes memoriter felidézésére.	

2. Szövegértés, fordítás

VIZSGASZINTEK	
Középszint	Emelt szint
<p>A vizsgázó képes</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>írásban</i> ismeretlen, egyszerű (a klasszikus nyelvi normáknak megfelelő, bevezetéssel, esetleg kommentárral könnyített vagy az emelt szinthez képest rövidebb) eredeti latin szöveget nyomtatott szótár segítségével kifogástalanul lefordítani, - <i>szóban</i> egyszerűbb, középiskolai tanulmányai során megismert, eredeti latin szöveg segédeszköz nélküli, kifogástalan lefordítására és értelmezésére, a szöveg szókincsének pontos ismeretével. 	<p>A vizsgázó képes</p> <ul style="list-style-type: none"> - nyelvi és tartalmilag összetettebb (esetleg a klasszikus nyelvi normáktól valamelyest eltérő, vagy a középszinten elvárhatónál hosszabb) szövegek fordítására, értelmezésére, - a témakörökben megadott szerzőktől ismeretlen szöveg értelmezésére, segítséggel fordítására.

B) TÉMAKÖRÖK

Az emelt szintű vizsga tartalmi követelményeibe beletartoznak a középszintű vizsga tartalmi követelményei.

1. Források

VIZSGASZINTEK	
Középszint	Emelt szint

<p>A vizsgázó nyelvi és tartalmi szempontból egyaránt ismeri <i>legalább</i> az alábbi szerzők egyes eredeti műveit vagy azok részleteit:</p>	
<p><i>Marcus Tullius Cicero, Caius Iulius Caesar, Caius Valerius Catullus, Publius Vergilius Maro, Titus Livius, Quintus Horatius Flaccus, Publius Ovidius Naso, Cornelius Tacitus, Plinius Minor</i> továbbá az ókeresztény irodalom (pl. <i>Augustinus</i>) és a magyarországi latinság (pl. <i>Janus Pannonius, Bonfini, Istvánffy, Forgách</i>) <i>legalább</i> egy-egy eredeti műve vagy annak részlete.</p> <p>A tanuló alapvető ismeretekkel rendelkezik a fenti szerzők eredeti nyelven megismert szövegein túli irodalmi és egyéb működéséről.</p>	<p><i>Titus Lucretius Carus, Lucius Annaeus Seneca</i></p>

2. Kulturális ismeretek

VIZSGASZINTEK	
Középszint	Emelt szint
<p>A vizsgázó ismeri - a fenti források pontos megértéséhez és értelmezéséhez szükséges földrajzi, történelmi, gazdasági és kultúrtörténeti tudnivalókat,</p>	<p>A vizsgázó ismeri</p>
<p>- a latin nyelvű műveltség időbeli és térbeli kiterjedésének kereteit, fontosabb szakaszait, különösen az antikvitás után megjelenő keresztény kultúra latin nyelvhasználatát</p>	
<p>- a klasszikus antikvitás mindennapi életét, életkörülményeit (lakás, öltözködés, étkezés, család, szórakozóhelyek), a társadalmi érintkezés szokásait (társadalmi rétegek, államszervezet, közigazgatás), az adott társadalom alapértékeit, a fontosabb ünnepeket és rítusokat (áldozatbemutató, jóslás),</p>	
<p>- az ókori Pannónia emlékeit és a latin nyelvjelentőségét a magyar kultúrában,</p>	<p>- az ókeresztény kultúrát és az egyházi nyelvhasználatot.</p>
<p>- e kulturális értékeknek korunkra és az egyetemes kultúrára gyakorolt hatását, e kapcsolatrendszernek az általa megismert forrásokhoz köthető egyedi elemeit.</p>	

3. Nyelvtani ismeretek

VIZSGASZINTEK

Középszint	Emelt szint
- A vizsgázó képes az adott latin szövegben előforduló lexikai elemek és nyelvi struktúrák pontos felismerésére, utóbbiak elemzésére, valamint képzésük, szerkesztésük bemutatására.	
-A vizsgázó ismeri és tudja képezni a latin leíró nyelvtan alaktanának szabályos és rendhagyó alakjait, ismeri és képes alkalmazni a mondatban fontosabb szabályait.	
<i>Alaktan</i>	<i>Alaktan</i>
- Az öt declinatio az i-tövűség általános szabályaival	- Az öt declinatio az i-tövűség általános szabályaival és egyedi eseteivel, a ritkább esetvégződésekkel és a vegyes ragozású szavakkal
- Vocativus	
- Locativus	- Locativus (kapcsolódó kötőszó nélküli eseteivel)
- Melléknévfokozás (a kivételek közül: -er végűek; 6-ilis végű; bonus, malus, magnus, parvus, multus)	- Melléknévfokozás
- Adverbiumok képzése és fokozása (a kivételek közül: -er végű melléknevek; 6-ilis végű; bonus, malus, magnus, parvus, multus adverbiumai)	- Adverbiumok képzése és fokozása
- Névmások: személyes, visszaható, birtokos, mutató névmások közül <i>hic haec hoc, iste ista istud, ille illa illud, is ea id, idem eadem idem, ipse ipsa ipsum</i> , vonatkozó névmás, kérdő névmások közül <i>quis quid</i> ,	- Névmások és ragozásuk
- Számnevek közül: <i>unus -a -um, duo duae duo, tres tria, mille (milia)</i>	
- Névmási genitivusszal és dativusszal járó szavak	
- A négy coniugatio	
- Deponens igék	
- Semideponens igék	
- Körülírt igeragozás	
- Rendhagyó igék közül: <i>sum, possum, eo, fero, volo</i>	- Rendhagyó igék közül: <i>nolo, malo</i> , hiányos igék
- Szóalkotás (prefixumok, suffixumok)	
<i>Mondattan</i>	<i>Mondattan</i>

- Mondatrészek és azok kapcsolatai: állítmány (és „összetett állítmány”), alany, állapothatározó (attributum praedicativum, appositio praedicativa, participium coniunctum)	
- Az esetben leggyakoribb elemei (az eset használata és nem a terminus felől közelítve): genitivus subiectivus, obiectivus, partitivus; dativus commodi, incommodi, finalis; ablativus loci, temporis, rei efficientis, auctoris, comparationis, mensurae	- Oratio obliqua
- Az igemódok jelentése	
- Igenevek és igeneves szerkezetek	
- A consecutio temporum általános szabályrendszere	- A consecutio temporum teljes szabályrendszere
- Alanyi és tárgyi mellékmondatok: kijelentő, kérdő, célzatos	
- Célhatározói mellékmondat, következményes mellékmondat - Feltételes mellékmondat	- Vonatkozó mellékmondat - Okhatározói mellékmondat
- a <i>cum</i> idő és okhatározói mellékmondatok, az <i>ut</i> idő és célhatározói mellékmondatok kötőszavaként	- az <i>ut</i> következményes mellékmondatok kötőszavaként
- A vizsgázó képes ismert latin szövegből kiemelni és bemutatni a szövegek pontos megértését szolgáló stilisztikai fogalmakat és jelenségeket: anakronizmus, archaizmus, asyndeton, értelem szerinti egyeztetés (constructio ad intellectum), ellipsis, jelzőcsere (enallage), hendiadyoin, in medias res, metaphora, metonimia, pars pro toto, relatív mondatfűzés, zeugma.	- A vizsgázó képes az érettségi vizsgán fordított szövegből is kiemelni és bemutatni a megértést szolgáló elemek mellett a szövegek esztétikai értékét tükröző stilisztikai eszközöket is: hasonlat, ismétlés (és annak variációi, ritmus, gondolatritmus), halmozás, fokozás, ellentétek, jelzős szerkezetek.

4. Alapszókincs

VIZSGASZINTEK					
Középszint			Emelt szint		
Latinul - alapszó	Latinul - genitivus, szótári alak	Latinul - nem/ragozás	Latinul -alapszó	Latinul - genitivus, szótári alak	Latinul - nem/ragozás
a,ab,abs		praep.	abeo	abire,abii,abitum	
absum	-esse, afui		accedo	accedere,-cessi,-cessum	3.
ac			accendo	-ere,-cendi,-censum	3.
accipio	accipere,accepi,acceptum	3.	accuso	-are,-avi,-atum	1.

ad		praep.	acer	acris, acre	
adeo	adire, adii, aditum		acies	aciei	f.
adsum	-esse, -fui		adventus	-us	m.
ago	agere, egi, actum	3.	adverto	advertere, adverti, adversum	3.
agricola	-ae	m.	aedes	aedis	f.
aio, ait		hiányos ige	aeger	aegra, aegrum	
aliquis	aliquid	névm. decl.	aequo	-are, -avi-atum	1.
alius	alia, aliud	névm. decl.	aequus	-a, -um	
alter	altera, alterum	névm. decl.	aes	aeris	n.
altus	-a, -um		aestimo	-are, -avi, -atum	1.
amicus	-i	m.	aetas	-atis	f.
amo	amare, amavi, amatum	1.	aeternus	aeterna, aeternum	
amor	amoris	m.	ager	agri	m.
an			agito	-are, -avi, -atum	1.
animal	animalis	n.	agnus	-i	m.
animus	-i	m.	alienus	-a, -um	
annus	anni	m.	almus	-a, -um	
ante		praep.	alo	alere, alui, al/i/tum	3.
antiquus	-a, -um		appareo	-ere, -ui, -itum	2.
aperio	-ire, aperui, apertum	4.	appello	-are, -avi, atum	1.
apud		praep.	appeto	-ere, -ivi, -itum	3.
aqua	-ae	f.	ara	arae	f.
arma	-orum	n.	arbitror	arbitrari, arbitratus sum	1.
ars	artis	f.	arbor	arboris	f.
arx	arcis	f.	arceo	arcere, arcui	2.
atque			ardeo	-ere, arsi, arsurus	2.
auctoritas	auctoritatis	f.	armo	armare, -avi, -atum	1.
audeo	audere, ausus sum	2.	ater	atra, atrum	
audio	audire, audiui, auditum	4.	Athenae	-arum	f.
augur	auguris	m.	auctor	auctoris	m.f.
aut			audax	audacis	

auxilium	-i	n.	augeo	-ere,auxi,auctum	2.
avis	avis	f.	augurium	-i	n.
beatus	-a,-um		auris	auris	f.
bellum	belli	n.	avidus	-a,-um	
benignus	-a,-um		barbarus	-a,-um	
bis			bos	bovis	m.f.
bonus	-a,-um		caecus	-a,-um	
brevis	breve		caedes	-is	f.
cado	-ere,cecid,casurus	3.	caedo	-ere, cecidi, caesum	3.
caelum	caeli	n.	candidus	-a,-um	
campus	campi	m.	careo	-ere, -ui	2.
canis	canis	m.f.	caveo	-ere,cavi,cautum	2.
cano	canere,cecini,cantum	3.	cedo	-ere, cessi, cessum	3.
capio	capere, cepi, captum	3.	celeber	celebris,celebre	
Capitolium	-i	n.	celebro	-are,-avi,-atum	1.
caput	capitis	n.	celer	celeris, celere	
carmen	carminis	n.	cerno	-ere,crevi,cretum	3.
caro	carnis	f.	cibus	-i	m.
castra	castrorum	n.	circum		praep.
causa	causae	f.	circumdo	-dare, -dedi, -datum	1.
censeo	-ere,censui,censum	2.	citus	-a,-um	
centum			clamor	clamoris	m.
certus	-a,-um		claudio	-ere,clausi,clausum	3.
ceterus	-a,-um		cognosco	cognoscere, cognovi, cognitum	3.
civilis	-e		colligo	-ere,-legi,-lectum	3.
civis	civis	m.f.	collis	-is	m.
civitas	civitatis	f.	colonus	-i	m.
clamo	-are,-avi,-atum	1.	color	-is	m.
clarus	-a,-um		comes	comitis	m./f./
coepi	coepisse,coeptum		communico	-are,-avi,-atum	1.
cogito	-are,-avi,-atum	1.	compono	-ponere,-posui,-positum	3.

cogo	cogere,coegi,coactum	3.	concordia	-ae	f.
colo	-ere,colui,cultum	3.	concurro	-ere,concursi,concursum	3.
communis	commune		condicio	-nis	f.
compleo	-ere,complevi,completum	2.	confero	-ferre,-tuli,collatum	
condo	-ere,condidi,conditum	3.	confirmo	-are,-avi,-atum	1.
coniunx	coniugis	m.f.	coniungo	-ere,-iunxi,-iunctum	3.
consilium	consilii	n.	coniuratio	-nis	f.
consul	consulis	m.	coniuro	-are,-avi,-atum	1.
contra		praep.	consto	-are,constiti,constaturus	1.
copia	-ae	f.	consulo	-ere,consului,consultum	3.
cornu	cornus	n.	convenio	-ire,-veni,-ventum	4.
corpus	corporis	n.	convivium	convivii	n.
credo	credere,credidi,creditum	3.	cor	cordis	n.
creo	creare,creavi,creatum	1.	corona	-ae	f.
cresco	-ere,crevi,cretum	3.	cum..., tum...		
crimen	criminis	n.	cupido	-inis	m.
culpa	-ae	f.	custodia	-ae	f.
cum			damno	-are,-avi,-atum	1.
cum			decem		
cum		praep.	decresco	-ere,-crevi,-cretum	3.
cunctus	-a, -um		delecto	-are,-avi,-atum	1.
cupidus	-a,-um		denique		
cupio	cupere,cupivi/ii/,cupitum	3.	descendo	-ere,descendi,descendum	3.
cur			desero	-ere, -ui, -tum	3.
cura	-ae	f.	dictator	-is	m.
curo	-are,-avi,-atum	1.	disciplina	-ae	f.
curro	-ere,cucurri,cursum	3.	discipulus	-i	m.
currus	currus	m.	discordia	-ae	f.
de		praep.	dissimilis	-e	
dea	deae	f.	diversus	-a,-um	
debeo	-ere,debui,debitum	2.	doctus	-a,-um	

decet	-ere, -uit		donec		
decus	decoris	n.	dono	-are, -avi, atum	1.
defendo	-ere, defendi, defensum	3.	donum	-i	n.
deus	dei	m.	dubito	-are, -avi, atum	1.
dexter	dextra, dextrum		dubius	-a, -um	
dico	-ere, dixi, dictum	3.	duco	-ere, -duxi, -ductum	3.
dies	diei	m.f.	efficio	-ere, -feci, -fectum	3.
difficilis	-e		egeo	-ere, -ui	2.
dignus	-a, -um		eligo	-ere, -legi, -lectum	3.
diligo	-ere, -lexi, -lectum	3.	ensis	-is	m.
disco	-ere, didici	3.	epistola	-ae	f.
dives	divitis		eques	equitis	m.
divinus	-a, -um		equus	equi	m.
do	dare, dedi, datum	1.	eripio	-ere, -ripui, -reptum	3.
doceo	-ere, docui, doctum	2.	evenio	-ire, -veni, -ventum	4.
doleo	-ere, dolui, doliturus	2.	exemplum	-i	n.
dolor	doloris	m.	exerceo	-ere, -ui, -itum	2.
dominus	-i	m.	existimo	-are, -avi, atum	1.
domus	domus	f.	exitium	exitii	n.
dormio	-ire, dormivi, dormitum	4.	expedio	-ire, -ivi/ii/, -itum	4.
duco	-ere, duxi, ductum	3.	expello	-ere, expuli, expulsus	3.
dulcis	dulce		expecto	-are, -avi, -atum	1.
dum			extra		praep.
duo	duae, duo		extremus	-a, -um	
durus	-a, -um		fallo	-ere, fefelli, falsum	3.
dux	ducis	m.	falsus	-a, -um	
e, ex		praep.	fames	-is	f.
ego			ferox	ferocis	
enim			festus	-a, -um	
eo	ire, ivi, itum		finis	-is	m.
eo			flamma	-ae	f.

ergo			flos	floris	m.
erro	-are,-avi,-atum	1.	fluctus	-us	m.
et			flumen	fluminis	n.
et... et ...			foedus	foederis	n.
etiam			fons	fontis	f.
exercitus	-us	m.	for	fari,fatus sum	1.
fabula	-ae	f.	forma	-ae	f.
facilis	facile		forte		
facio	-ere,feci,factum	3.	fortis	-e	
fama	-ae	f.	frequens	-tis	
familia	-ae	f.	frons	frontis	f.
fas		n.	fructus	-us	m.
fatum	fati	n.	frumentum	-i	n.
felix	felicis		frux	frugis	f.
femina	-ae	f.	fuga	-ae	f.
fero	ferre,tuli,latum		fundo	-ere, fudi, fusum	3.
ferrum	-i	n.	furor	furoris	m.
fides	fidei	f.	gracilis	-e	
filia	-ae	f.	grex	gregis	m.
filius	-i	m.	habito	-are,-avi,-atum	1.
finio	-ire,-ivi,-itum	4.	haruspex	haruspicis	m.
fio	fieri,factus sum	3.	horreo	horrere,horrui	2.
forum	-i	n.	hortor	hortari,hortatus sum	1.
frango	-ere,fregi,fractum	3.	hospes	hospitis	m.
frater	-ris	m.	humanus	-a,-um	
frigus	frigoris	n.	humilis	-e	
fugio	-ere,fugi,fugiturus	3.	iaceo	-ere,iacui	2.
futurus	-a, -um		iacto	-are,-avi,-atum	1.
gaudeo	-ere,gavisus sum	2.	imitor	-ari,imitatus sum	1.
gemini	-orum	m.	immortalis	-e	
gens	gentis	f.	impello	-ere,-puli,-pulsum	3.

genus	generis	n.	impono	-ere,-posui,-positum	3.
gero	-ere,gessi,gestum	3.	ingenium	-i	n.
gigno	gignere,genui, genitum	3.	ingens	ingentis	
gloria	-ae	f.	inimicus	-a, -um	
gratus	-a,-um		iniquus	-a, -um	
gravis	grave		initium	-i	n.
habeo	-ere,habui,habutum	2.	iniuria	-ae	f.
hic	haec,hoc	névm. decl.	innocens	innocentis	
hic			inopia	-ae	f.
hinc			inquit		hiányos ige
historia	-ae	f.	instituo	-ere,institui,institutum	3.
homo	hominis	m.	integer	integra,integrum	
honor	-oris	m.	invideo	-ere,-vidi,-visum	2.
horribilis	-e		invidia	-ae	f.
hostis	hostis	m.(f.)	itaque		
huc			iter	itineris	n.
humanitas	-atis	f.	iudex	-icis	m.
iam			iussus	-us	m.
ibi			lacrima	-ae	f.
idem	eadem,idem	névm. decl.	lapis	lapidis	m.
igitur			lateo	-ere, latui	2.
ignis	-is	m.	latus	lateris	n.
ignoro	-are,-avi,-atum	1.	laus	laudis	f.
ille	illa,illud	névm. decl.	lavo	-are,-avi,-atum	1.
illustris	illustre		legatio	-onis	f.
imperator	-oris	m.	legatus	-i	m.
imperium	imperii	n.	legio	-onis	f.
impero	-are,-avi,-atum	1.	libenter		
impius	-a, -um		libero	-are, -avi, atum	1.
in		praep.	libertas	-atis	f.
in		praep.	limen	liminis	n.

incipio	-ere,-cepi,-ceptum	3.	litus	litoris	n.
inde			loquor	-i, locutus sum	3.
insula	-ae	f.	lumen	luminis	n.
intellego	-ere,-lexi,-lectum	3.	lyra	-ae	f.
inter		praep.	malo	malle, malui	
interficio	-ere,-feci,-fectum	3.	malum	-i	n.
interrogo	-are,-avi,-atum	1.	mando	-are,-avi,-atum	1.
intro	-are,-avi,-atum	1.	maritus	-i	m.
invenio	-ire,-veni,-ventum	4.	medius	-a,-um	
ipse	ipsa,ipsum	névm. decl.	mensa	-ae	f.
ira	-ae	f.	mensis	-is	m.
is	ea,id	névm. decl.	mercator	mercatoris	m.
iste	ista, istud	névm. decl.	mille		
ita			ministro	-are,-avi,-atum	1.
iubeo	-ere,iussi,iussum	2.	miraculum	-i	n.
iudicium	iudicii	n.	misceo	miscere,miscui,mixtum	2.
ius	iuris	n.	moenia	moenium	n.
iuvenis	iuvene		mollis	-e	
labor	laboris	m.	moneo	-ere, -ui, -itum	2.
labor	labi,lapsus sum	3.	monstro	-are,-avi,-atum	1.
laboro	-are,-avi,-atum	1.	monumentum	-i	n.
latus	-a,-um		mortuus	-a, -um	
laudo	-are,-avi,-atum	1.	mulier	mulieris	f.
lego	-ere,legi, lectum	3.	multitudo	multitudinis	f.
levis	-e		munio	-ire,munivi(ii),munitum	4.
lex	legis	f.	munus	-eris	n.
liber	libri	m.	murus	-i	m.
liber	libera,liberum		muto	-are,-avi,-atum	1.
liberi	liberorum v.liberum	m.	natus	-i	m.
licet	licere,licuit	2.	nauta	-ae	m.
lingua	-ae	f.	ne... quidem		

	-ae,-arum	f.	necesse		
littera,litterae					Ragozhataatlan
locus	-i	m.	negotium	negotii	n.
longus	-a,-um		nimis		
ludus	-i	m.	nosco	-ere,novi,notum	3.
luna	-ae	f.	noto	-are,-avi,-atum	1.
lupus,lupa	-i,-ae	m.,f.	novem		
lux	lucis	f.	nudus	-a, -um	
magis			numen	numinis	n.
magister	magistri	m.	numero	-are,-avi,-atum	1.
magistratus	-us	m.	numerus	-i	m.
magnus	-a,-um		nuntius	nuntii	m.
maiores	-um	m.	ob		praep.
malus	-a,-um		obscurus	-a,-um	
maneo	-ere, mansi, mansum	2.	observo	-are,-avi,-atum	1.
manus	-us	f.	obsto	-are,obstiti,obstaturus	1.
mare	maris	n.	occido	-ere,occidi,occisum	3.
mater	matris	f.	occido	-ere,occidi,occasum	3.
memini	meminisse		occupo	-are,-avi,-atum	1.
mens	mentis	f.	octo		
metuo	-ere, metui	3.	odium	-i	n.
meus	mea,meum		officium	officii	n.
miles	militis	m.	onus	oneris	n.
miror	mirari,miratus sum	1.	opera	-ae	f.
miser	misera,miserum		opinio	opinionis	f.
mitto	-ere, misi,missum	3.	ops	opis	f.
modus	-i	m.	opto	-are,-avi,-atum	1.
mons	montis	m.	opus	operis	n.
morior	mori,mortuus sum	3.	opus est		
mors	mortis	f.	ora	-ae	f.
mortalis	mortale		ordo	ordinis	m.

mos	moris	m.	ostendo	-ere,ostendi,ostentum	3.
moveo	-ere,movi,motum	2.	par	paris	
multus	-a,-um		pasco	-ere, pavi, pastum	3.
nam			pastor	pastoris	m.
narro	-are,-avi,-atum	1.	pateo	-ere,patui	2.
nascor	nasci,natus sum	3.	pauper	pauperis	
natio	nationis	f.	pectus	pectoris	n.
natura	-ae	f.	pecunia	-ae	f.
navis	navis	f.	perdo	-ere,-didi,-ditum	3.
ne			pereo	-ire,perii,periturus	4.
-ne			periculum	-i	n.
nec			perpetuus	-a, -um	
nefas			pes	pedis	m.
nego	-are,-avi,-atum	1.	placeo	-ere,placui,placitum	2.
nemo	neminis		porta	-ae	f.
neque			potens	potentis	
nescio	-ire,nescivi(ii),nescitum	4.	praeda	-ae	f.
nihil			praedico	-are, -avi, atum	1.
nisi			praedico	-ere,-dixi,-dictum	3.
nobilis	nobile		praesum	-esse,-fui	
nolo	nolle,nolui		pretium	pretii	n.
nomen	nominis	n.	prodigium	-i	n.
nomino	-are,-avi,-atum	1.	proelium	-i	n.
non			proprius	-a, -um	
non solum..., sed etiam...			proverbium	-i	n.
nos			provincia	-ae	f.
noster	nostra,nostrum		prudentia	-ae	f.
novus	-a,-um		pulso	-are,-avi,-atum	1.
nox	noctis	f.	purgo	-are,-avi,-atum	1.
nullus	-a,-um	névm. decl.	quam..., tam		

num			quasi		
nunc			quattuor		
oculus	-i	m.	queror	queri,questus sum	3.
odi	odisse,osus sum		quidam	quaedam,quoddam	névm. decl.
omen	ominis	n.	quin		
omnis	omne		quinque		
oportet	oportere,oportuit	2.	quisquam	quidquam v. quicquam	névm. decl.
oppidum	-i	n.	quisquis	quidquid	névm. decl.
oratio	orationis	f.	quomodo		
orbis	-is	m.	radius	-i	m.
origo	originis	f.	ratio	-onis	f.
orior	oriri,ortus sum	4.	recipio	ere,--cepi,-ceptum	3.
oro	orare,-avi,-atum	1.	reddo	reddere,reddidi,redditum	3.
os	oris	n.	redeo	redire,redii,reditum	
os	ossis	n.	refero	referre,rettuli,relatum	
otium	otii	n.	regio	-onis	f.
parco	-ere,peperci,parsurus	3.	relinquo	-ere,relinqui,relictum	3.
parens	-ntis	m.f.	reliquus	-a, -um	
pareo	-ere,parui,pariturus	2.	repetitio	-onis	f.
paro	-are,-avi,-atum	1.	repeto	-ere,repetivi(ii),repetitum	3.
pars	partis	f.	requies	-etis	f.
parvus	-a,-um		requiro	-ere,requisivi,requisitum	3.
pater	patris	m.	res publica	rei publicae	f.
patior	pati,passus sum	3.	restituo	-ere,restitui,restitutum	3.
patria	-ae	f.	ruo	ruere,rui,rutum	3.
paucus	-a, -um		sacerdos	sacerdotis	m.f.
pax	pacis	f.	salus	salutis	f.
per		praep.	sanguis	sanguinis	m.
peto	ere,petivi(ii),petitum	3.	sapientia	-ae	f.
pietas	pietatis	f.	scelus	sceleris	n.
pius	-a,-um		scientia	-ae	f.

plebs	plebis	f.	seco	-are, -ui, sectum	1.
poeta	-ae	m./f.	secedo	-ere,secessi,secessum	3.
pono	-ere,posui,positum	3.	sedes	-is	f.
pons	pontis	m.	septem		
populus	-i	m.	sex		
porto	-are,-avi,-atum	1.	sidus	sideris	n.
possum	posse,potui		silentium	-i	n.
post		praep.	simul		
postea			simulacrum	-i	n.
postquam, posteaquam			simulo	-are,-avi,-atum	1.
potestas	-atis	f.	sino	-ere,sivi,situm	3.
praebeo	-ere,-ui,-itum	2.	societas	-tis	f.
praetor	-oris	m.	sollemnis	sollemne	
primum			spatium	-i	n.
premo	ere,pressi,pressum	3.	species	speciei	f.
primus	-a,-um		spectaculum	-i	n.
princeps	principis		specto	-are, -avi, atum	1.
princeps	principis	m.	sperno	-ere,sprevi,spretum	3.
principium	pincipii	n.	spero	-are, -avi, atum	1.
prius			spiritus	-us	m.
priusquam			studeo	-ere,studui	2.
privatus	-a,-um		studium	studii	n.
pro		praep.	stultus	-a,-um	
proficiscor	poficisci,profectus sum	3.	stupeo	-ere,stupui	2.
publicus	-a,-um		suadeo	-ere, suasi, suasum	2.
puella	-ae	f.	suavis	-e	
puer	pueri	m.	summus	-a,-um	
pugna	-ae	f.	superbus	-a,-um	
pugno	-are, -avi, atum	1.	supero	-are,-avi,-atum	1.
pulcher	pulchra,pulchrum		supersum	-esse,-fui	

purus	-a,-um		superus	-a,-um	
puto	-are,putavi,putatum	1.	supplicium	-i	n.
quaero	-ere,quaesivi,quaesitum	3.	surgo	-ere,surrexi,surrectum	3.
qualis	quale		tacitus	-a,-um	
quam			taurus	-i	m.
quando			tellus	telluris	f.
quantus	-a,-um		telum	-i	n.
quare			terminus	-i	m.
que			terreo	-ere, -ui	2.
qui	quae,quod	névm. decl.	tertius	-a, -um	
quia			Tiberis	-is	m.
quis	quid	névm. decl.	tot		Ragozhatatlan
quo			transeo	-ire,transii,transitum	
quod			triumpho	-are,-avi,-atum	1.
quoniam			triumphus	-i	m.
quoque			tueor	tueri,tuitus sum	2.
rapio	rapere,rapui,raptum	3.	tum		
rarus	-a,-um		turba	-ae	f.
rectus	-a,-um		turbo	-are,-avi,-atum	1.
regina	-ae	f.	tutus	-a, -um	
regno	-are,-avi,-atum	1.	ultra		praep.
regnum	-i	n.	unda	-ae	f.
rego	-ere,rex,rectum	3.	uva	-ae	f.
religio	-onis	f.	vagor	vagari,vagatus sum	1.
reperio	-ire,repperi,repertum	4.	valeo	-ere,valui,valiturus	2.
res	rei	f.	validus	-a, -um	
respondeo	-ere,-spondi,-sponsum	2.	varius	-a,-um	
rex	regis	m.	vehemens	vehementis	
rideo	ere,risi,risum	2.	velut		
rogo	-are,-avi,-atum	1.	vicinus	-a,-um	
Roma	-ae	f.	victor	victoris	m.

Romanus	-a,-um		vigilia	-ae	f.
Romulus	-i	m.	virens	virentis	
rus	ruris	n.	vix		
rusticus	-a,-um		voluntas	-atis	f.
sacra facere			voluptas	-atis	f.
sacer	sacra,sacrum		volvo	-ere,volvi,volutum	3.
sacrum	sacri	n.	votum	-i	n.
saeculum	-i	n.	vulnero	-are,-avi,-atum	1.
saepe					
salio	-ire,salui	4.			
saluto	-are,-avi,-atum	1.			
sapiens	-entis				
sapio	-ere,sapii	3.			
satis					
scio	-ire,scivi(ii),scitum	4.			
scribo	-ere,scripsi,scriptum	3.			
se					
secundus	-a,-um				
sed					
sedeo	-ere,sedi,sessum	2.			
semper					
senator	-oris	m.			
senatus	-us	m.			
senex	senis				
sententia	-ae	f.			
sentio	-ire,sensi,sensum	4.			
sequor	sequi,secutus sum	3.			
servio	servire,servivi(ii),servitum	4.			
servo	-are,-avi,-atum	1			
servus	-i	m.			
sese					

si				
sic				
signum	-i	n.		
silva	-ae	f.		
similis	simile			
sine		praep.		
sive... sive...				
socius	socii	m.		
sol	solis	m.		
solum				
solus	-a,-um			
soror	sororis	f.		
sors	sortis	f.		
spes	spei	f.		
spiro	-are,-avi,-atum	1.		
statuo	-ere,statui,statutum	3.		
sto	stare,steti,staturus	1.		
sub		praep.		
sub		praep.		
sum	esse,fui			
sumo	-ere,sumpsi,sumptum	3.		
super		praep.		
super		praep.		
suus	-a,-um			
taceo	-ere,tacui,tacitum	2.		
talis	-e			
tam				
tam...,				
quam...				
tamen				
tango	-ere,tetigi,tactum	3.		

tantus	-a,-um			
tego	-ere,texi,tectum	3.		
templum	-i	n.		
tempus	temporis	n.		
tendo	-ere,tetendi,tentum	3.		
teneo	-ere,tenui,tentum	2.		
terra	-ae	f.		
timeo	-ere, -ui	2.		
tollo	-ere,sustuli,sublatum	3.		
totus	-a,-um	névm. decl.		
trado	-ere,tradidi,traditum	3.		
traho	-ere,traxi,tractum	3.		
trans		praep.		
tremo	-ere,tremui	3.		
tres	tria			
tristis	triste			
tu				
tunc				
turpis	turpe			
tuus	-a,-um			
ubi				
ullus	-a,-um	névm. decl.		
umbra	-ae	f.		
unde				
unus	-a,-um	névm. decl.		
urbs	urbis	f.		
usus	-us	m.		
ut,uti				
uter	utra,utrum	névm. decl.		
utilis	utile			
utor	uti,usus sum	3.		

uxor	uxoris	f.		
vates	vatis	m.f.		
veho	-ere, vexi, vectum	3.		
vel				
venio	-ire, veni, ventum	4.		
ventus	-i	m.		
Venus	-eris	f.		
verbum	-i	n.		
veritas	veritatis	f.		
versus	-us	m.		
verto	-ere, verti, versum	3.		
verus	-a, -um			
vester	vestra, vestrum			
veto	-are, vetui, vetitum	1.		
vetus	veteris			
via	-ae	f.		
victoria	-ae	f.		
video	-ere, vidi, visum	2.		
vinco	-ere, vici, victum	3.		
vinum	-i	n.		
vir	viri	m.		
virgo	virginis	f.		
virtus	virtutis	f.		
vis		f.		
vita	-ae	f.		
vivo	-ere, vixi, victurus	3.		
voco	-are, -avi, -atum	1.		
volo	velle, volui			
volo	-are, -avi, -atum	1.		
vos				
vox	vocis	f.		

vulgus	vulgi	n.			
vultus	-us	m.			

C) VIZSGALEÍRÁS

A vizsga részei

Középszint		Emelt szint	
Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
180 perc	15 perc	180 perc	20 perc
75 pont	75 pont	75 pont	75 pont

A vizsgán használható segédeszközök

	Középszint		Emelt szint	
	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
A vizsgázó biztosítja	Nyomtatott latin-magyar szótár (csak az I. feladatlaphoz)	NINCS	Nyomtatott latin-magyar szótár (csak az I. feladatlaphoz)	NINCS
A vizsgaszervező intézmény biztosítja	NINCS	NINCS	NINCS	NINCS

Közzé kell tenni: NINCS

KÖZÉPSZINTŰ VIZSGA

Írásbeli vizsga		Szóbeli vizsga
180 perc		15 perc
135 perc	45 perc	
Feladatsor		Tételkifejtés
I. feladatlap: Fordítás	II. feladatlap	Szövegismeret
40 pont	35 pont	Szövegelemzés
		Képelemzés

75 pont	75 pont
---------	---------

Írásbeli vizsga

Általános szabályok

Az írásbeli vizsgán a vizsgázóknak egy központi feladatsort kell megoldaniuk. A vizsgázó az I. (135 perc) és a II. (45 perc) feladatlapon belül a rendelkezésére álló időt tetszése szerint oszthatja meg az egyes feladatok között és megoldásuk sorrendjét is meghatározhatja.

A vizsgázó először a fordítási feladatot oldja meg. A vizsgadolgozatokat a 135 perc leteltével a felügyelő tanár összegyűjti. Ezután kerülhet sor a II. feladatlapon kiosztására és megoldására.

A fordításhoz segédeszközként nyomtatott latin-magyar szótár használható. A II. feladatlaphoz nem használható segédeszköz.

Az írásbeli feladatlapon tartalmi és formai jellemzői

I. feladatalap: Fordítás

A középszintű érettségi vizsgán a fordítási feladat szövege eredeti, klasszikus latin vagy ahhoz közel álló próza vagy vers, terjedelme 500 karakter ($\pm 10\%$) szóközökkel, amely témájában nem tér el a középiskolában feldolgozott szemelvényektől.

A fordítási feladat azt méri, hogy a vizsgázó képes-e nyomtatott szótár segítségével közepes nehézségű, számára ismeretlen latin szöveget önállóan és szabatosan lefordítani magyar nyelvre. A feladat célja annak mérése, hogy a vizsgázó elsajátította-e a követelményrendszerben meghatározott nyelvi és művelődéstörténeti ismereteket, és tudja-e ezeket adott latin nyelvű szöveg feldolgozása során mozgósítani. A fordítás és a feladatsor időtartama is jelzi, hogy a fordítási feladat igényel a vizsgázótól nagyobb kreativitást, míg a feladatsor inkább reproductív jellegű.

II. feladatalap:

A középszintű érettségi vizsgán a feladatsor 6 leíró nyelvtani és 2 lexikai-szóképzéstan feladatból áll. A leíró nyelvtani feladatokban az általános szabályokon túl csak a gyakoribb kivételek ismerete elvárt. A feladatok között szerepelhet kiegészítés, módosítás, átalakítás, meghatározás, felismerés, általában olyan típusú feladat, amely a vizsgázó részéről önálló latin nyelvű szövegalkotást nem igényel.

Az írásbeli feladatlapon értékelése

Az írásbeli vizsgadolgozatokat a szaktanár értékeli. Az értékelés központi javítási-értékelési útmutató alapján történik.

Az írásbeli vizsgán összesen 75 pont szerezhető, ebből a fordítási feladatra 40 pont, a feladatsorra 35 pont adható. A feladatsor első 6 leíró nyelvtani feladatának pontértéke mindig legalább 25.

A javítási-értékelési útmutató a fordítási feladat értékeléséhez mintafordítást nyújt, és megadja a feladatsor megoldását, valamint a fordítás tagmondatonkénti és a feladatsor helyes válaszonkénti pontértékét.

Szóbeli vizsga

A felkészüléshez és a felelethez semmilyen segédeszköz nem használható.

A szóbeli tételsor tartalmi és formai jellemzői

A tételsor jellemzői

Ha a vizsgázók száma 10-nél kevesebb, a tételsornak legalább kétszer annyi tételt kell tartalmaznia, mint a vizsgára jelentkezők száma, de nem lehet kevesebb 5-nél. Ha a vizsgázók száma 10 vagy annál több, akkor 20 tétel kell.

A tétel jellemzői

A tétel első részének feladatai egyazon eredeti latin szövegrészlethez kapcsolódnak, és alapvetően reprodukív jellegűek. A tétel első részének alapjául szolgáló szöveg bármely, a részletes követelményeknek megfelelő szemelvény lehet, amelynek terjedelme 300 karakter ($\pm 10\%$) vers vagy 400 karakter ($\pm 10\%$) próza szóközökkel.

A szemelvényhez kapcsolódó feladatok típusai minden tétel esetében a következők:

- a szöveg *felolvasása humanista vagy restituált kiejtéssel*;
- a szöveg *fordítása*, amit kiegészít a benne szereplő
 - 3-5 nyelvtani, stilisztikai jelenség felismerése;
 - 3-5 lexikai elem pontos meghatározása; valamint
 - 3-5, a szöveg keletkezésére, kultúrtörténeti utalásaira, illetve értelmezésére vonatkozó rövid kérdés;
- a *szöveg szerzőjétől* vagy a követelményrendszer forrásanyagában meghatározott szerzők valamelyikétől legalább ötsornyi szöveg emlékezetből történő hibátlan előadása. (Öt különálló szállóige is elfogadható.)

A tétel második részében a vizsgázónak egy fénykép, reprodukció alapján az ókori, illetve későbbi latin nyelvű kultúra valamely, napjaink műveltségében számottevő jelentőségű területének ismeretéről kell számot adnia. A képnek egyértelműen kell szemléltetnie egy, a részletes követelmények *Források vagy Kulturális ismeretek* témaköre által meghatározott témát. A képek témája nem feltétlenül kapcsolódik a vizsgán szereplő szöveghez.

A vizsgázó által kihúzott tétel tartalmazza a szöveg felolvasására és fordítására, a memoriterek előadására és a képhez kapcsolódó kultúrtörténeti összefoglalásra vonatkozó feladatot. A felelet során a vizsgázónak önállóan kell számot adnia olvasási és közvetítői készségéről, majd válaszolnia a vizsgáztató tanár 3-5 nyelvtani (stilisztikai), lexikai és tartalmi kérdésére, valamint számot adnia memoritertudásáról. Ezt követően a vizsgázó önállóan fejt ki a képhez kapcsolódó művelődéstörténeti témát. A vizsgáztató kérdéseit a tételsor összeállításával együtt kell rögzíteni.

A szóbeli vizsgarész értékelése

A felelet 75 ponttal értékelhető. Ez a következőképpen oszlik meg az egyes feladatok között:

Felolvasás	5 pont
Fordítás	25 pont

Elemző kérdések	20 pont
Memoriter	10 pont
Képelemzés	15 pont

Értékelési szempontok:

- Felolvasás: helyes (humanista vagy restituált) latin kiejtés; a szöveg értő intonációja; esetleges versritmusának felismerése.
- Fordítás: a szöveg ismerete, értése.
- A nyelvtani, stilisztikai jelenségek felismerésének önállósága, helyessége.
- A lexikai elemek meghatározásának pontossága, önállósága.
- A szöveg keletkezése, kultúrtörténeti utalásai, értelmezése: az ismeretek helyessége, gazdagsága.
- Memoriter: pontosság, helyes (humanista vagy restituált) latin kiejtés; a szöveg értő intonációja, terjedelem.
- Képelemzés: absztrakciós készség; az előadott ismeretek tartalmi gazdagsága; nyelvi megformáltság; az elsajátított ismeretek adott régészeti vagy művészeti emlékekkel történő összekapcsolásának képessége.

A vizsgázó feleletének értékeléséhez központilag kidolgozott egyéni értékelő lapot használnak.

EMELT SZINTŰ VIZSGA

Írásbeli vizsga		Szóbeli vizsga
180 perc		20 perc
135 perc	45 perc	
Feladatsor		Tételkifejtés
I. feladatlap: Fordítás	II. feladatlap	Szövegismeret
40 pont	35 pont	Szövegelemzés
		Képelemzés
75 pont		75 pont

Az írásbeli vizsgán a vizsgázóknak egy központi feladatsort kell megoldaniuk. A vizsgázó az I. (135 perc) és a II. (45 perc) feladatlapon belül a rendelkezésére álló időt tetszése szerint oszthatja meg az egyes feladatok között és megoldásuk sorrendjét is meghatározhatja.

A vizsgázó először a I. feladatlapot oldja meg. A vizsgadolgozatokat a 135 perc leteltével a felügyelő tanár összegyűjti. Ezután kerülhet sor a II. feladatlap kiosztására és megoldására.

A fordításhoz segédeszközként nyomtatott latin-magyar szótár használható. A II. feladatlaphoz semmilyen segédeszköz nem használható.

Írásbeli vizsga

Az írásbeli feladatsor tartalmi és formai jellemzői

I. feladatlap: Fordítás

Az emelt szintű érettségi vizsgán a fordítási feladat szövege eredeti klasszikus latin vagy ahhoz közel álló próza vagy vers, amely a részletes érettségi követelményrendszerben meghatározott szerzők műveinek nyelvi megformálásától és témáitól eltérhet. Terjedelme 600 karakter ($\pm 10\%$) szóközökkel. A fordítási feladat azt méri, hogy a vizsgázó képes-e nyomtatott szótár segítségével nyelvileg és tartalmilag összetettebb, számára ismeretlen latin szöveget önállóan és szabatosan lefordítani magyar nyelvre. A feladat célja annak mérése, hogy a vizsgázó elsajátította-e a követelményrendszerben előírt nyelvtani és művelődéstörténeti ismereteket, és tudja-e ezeket adott latin nyelvű szöveg feldolgozása során mozgósítani. A fordítás és a feladatsor időtartama is jelzi, hogy a fordítási feladat igényel a vizsgázótól nagyobb kreativitást, míg a feladatsor inkább reprodukzív jellegű.

II. feladatlap

A feladatsor 6 db leíró nyelvtani és 2 db lexikai-szóképzéstani feladatból áll. Ezek között szerepelhet kiegészítés, módosítás, átalakítás, meghatározás, felismerés, általában olyan típusú feladat, amely a vizsgázó részéről aktív nyelvtani és kultúrtörténeti tudást, önálló latin nyelvű szövegalkotást is igényel. A leíró nyelvtani feladatokban az általános szabályok részletes ismeretén túl a kivételek ismerete is elvárt. A feladatok közt produktív jellegű is szerepel.

Az írásbeli feladatsor értékelése

A vizsgadolgozatra összesen 75 pont adható, ebből a fordítási feladatra 40 pont, a feladatsorra 35 pont adható. A feladatsor első 6 nyelvtani feladatának pontértéke mindig legalább 25.

A javítási-értékelési útmutató a fordítási feladat értékeléséhez mintafordítást nyújt, és megadja a feladatsor megoldását, valamint a fordítás tagmondatonkénti és a feladatsor helyes válaszonkénti pontértékét.

Szóbeli vizsga

Az emelt szintű szóbeli vizsga központi tételsor alapján zajlik. A felkészüléshez és a felelethez semmilyen segédeszköz nem használható.

A szóbeli tételsor tartalmi és formai jellemzői

A tételsor jellemzői

A tételsor 20 tételből áll.

A tétel jellemzői

A tétel első része a vizsgázó számára ismeretlen, de a klasszikus nyelvi normákat követő szövegrészletre épül. A szöveghez kapcsolódó tartalmi kérdések a követelményrendszerben meghatározott irodalmi, stilisztikai és művelődéstörténeti jelenségekre vonatkoznak. A fordítandó szöveg mennyisége 250 karakter ($\pm 10\%$).

A szemelvényhez kapcsolódó feladatok típusai minden tétel esetében a következők:

- a szöveg *felolvasása*;
- a szöveg *fordítása*, illetve az ezt előkészítő és követő *nyelvi* elemzés;
- a szerzőre és a műre vonatkozó ismeretek bemutatása vagy a szövegben megfogalmazódó információ értelmezése;
- ötsornyi, a tételhez kapcsolódó szöveg emlékezetből történő felidézése és helyes előadása.

A tétel második részében a vizsgázó egy fénykép, reprodukció alapján az ókori, illetve későbbi latin nyelvű kultúra valamely, napjaink műveltségében számottevő jelentőségű területének ismeretéről ad számot. A képek *egyértelműen* szemléltetnek egy-egy, az emelt szintű érettségi részletes követelményrendszerének *Források vagy Kulturális ismeretek* témaköreiből megfelelően kiválasztott témát. A képek témája nem kapcsolódik feltétlenül a vizsgán szereplő szöveghez. Emelt szinten a vizsgázó ismertetését nem csupán a kép témájához köti, hanem leszűkíti a képen ábrázolt egyedi elemekre, s szól az ábrázolás vagy az információhordozás mikéntjéről is (régészeti jelentőség, értelmezés stb.).

A vizsgázó által kihúzott tétel szövege a szöveg felolvasására, fordítására és értelmezésére, a memoriterek előadására vonatkozó feladatokat tartalmazza. Tartalmazza továbbá a kép, reprodukció címét és alkotóját (ha az ismeretlen, valamely további segítő információt: lelőhely, rendeltetés stb.), valamint egy-egy, a kép tartalmára, illetve az információhordozás mikéntjére vonatkozó kérdést. A felelet során a vizsgázónak önállóan kell számot adnia olvasási és fordítási készségéről, a szöveg értelmezéséről, memoritertudásáról, illetve válaszolnia a vizsgáztató leíró nyelvtani vagy művelődéstörténeti kérdéseire. Ezt követően önállóan fejt ki a kép által megvilágított művelődéstörténeti témát és mutatja be annak adott ábrázolását. A vizsgáztató kérdéseit a tételsor összeállításával együtt kell rögzíteni.

A szóbeli vizsgarész értékelése

A felelet 75 ponttal értékelhető központi értékelési útmutató alapján. Az összpontszám a következőképpen oszlik meg az egyes feladatok között:

Felolvasás	2 pont
Nyelvtani értelmezés	18 pont
Fordítás	25 pont
Tartalmi-történeti kérdések	10 pont
Memoriter	5 pont
Kép bemutatása	15 pont

Értékelési szempontok:

- Felolvasás: helyes (humanista vagy restituált) latin kiejtés; a szöveg értő intonációja; esetleges versritmusának felismerése.
- Fordítás, illetve az ezt előkészítő és követő nyelvi elemzés: fordítási készség; grammatikai ismeretek alkalmazása.

- Tartalmi, történeti kérdések: az ismeretek helyessége, gazdagsága.
- Memoriter: helyes előadás, terjedelem.
- Kép bemutatása: absztrakciós készség; az előadott ismeretek tartalmi gazdagsága; nyelvi megformáltság; az elsajátított ismeretek adott régészeti vagy művészeti emlékekkel történő összekapcsolása.

A vizsgázó feleletének értékeléséhez központilag kidolgozott egyéni értékelő lapot használnak.